

➤ vodjem KOALICIJSKIH STRANK

V Ljubljani, 10. januarja 2014

Oznaka: 001-14-SD-svm

Spoštovani vodje koalicijskih strank,

trenutni ukrepi države ne zagotavljajo zadovoljivih učinkov na področju politike zaposlovanja mladih. Soočamo se z odhodom mladih v tujino, 18-odstotnim porastom števila brezposelnih mladih v zadnjih petih letih v starostni skupini 15-24 let ter 68-odstotnim porastom števila brezposelnih mladih v starostni skupine 25-29 let. V zadnjih letih se je povečal tudi delež dolgotrajno brezposelnih mladih. Sredi leta 2013 je bil delež izrazito dolgotrajno brezposelnih mladih kar 11,3 %, kar pomeni, da je skoraj vsak osmi mladi bil brezposeln že 2 leti ali več. Do konca leta 2013 se je ta odstotek samo še povečal. Poleg navedenega so za Slovenijo zelo značilne zaposlitve za določen čas. Več kot 80 % trenutne ponudbe zaposlitev na trgu dela predstavljajo službe za določen čas. Prav tako je Slovenija vodilna evropska država po deležu mladih z zaposlitvami za določen čas, ki ne zagotavljajo socialne in finančne varnosti. Mladi imajo zaradi tega težave pri pridobivanju bančnih posojil, težko se osamosvojijo, pozno odselijo od staršev ter osnujejo lastno družino.

Mladi niso le prihodnost Slovenije, temveč pomemben del sedanosti. Mladim mora biti ponujena možnost za razvoj, da tisti, ki želijo priložnost, to lahko najdejo, in da mladi občutijo, da so državi pomemben sogovornik. V nadaljevanju podajamo nekaj predlogov in pobud za katere verjamemo, da jih boste preučili in morebiti umestili v bodočo koalicijsko pogodbo.

1. Problematika mladih in mladinska politika

Pri javnem odločanju bi bilo treba več pozornosti posvetiti problematiki mladih in mladinski politiki v Sloveniji, da bodo tudi mladi postali ena od ključnih prioritet vlade. Predlagamo, da v ta namen kadrovske, politično in operativno okrepite vladne strukture (kot je to Urad RS za mladino), ki se ukvarjajo s področjem mladine in politikami za mlade in tako zagotovite boljše povezovanje, krepite horizontalno sodelovanje struktur in zagotovite medsektorski oz. medresorski pristop pri oblikovanju politik in ukrepov, tudi z imenovanjem posebnih koordinatorjev za mlade znotraj posameznih ministrstev in imenovanjem državnega sekretarja v Kabinetu predsednika vlade, ki bo zadolžen za področje mladine. Prav tako predlagamo, da se trenutni Urad RS za mladino prestavi pod neposredno pristojnost Vlade RS.

2. Krepitev strukturiranega dialoga

Predlagamo, da sprejmete ukrepe, ki bodo okrepili izvajanje strukturiranega dialoga v Sloveniji v skladu s priporočili Evropske unije in na način, da bodo ti spodbujali vključevanje čim večjega števila mladih v procese strukturiranega dialoga, organiziranje mladih na lokalni in nacionalni ravni ter večjo participacijo mladih pri javnem odločanju.

3. (Aktivna) politika zaposlovanja in zaposlovanje mladih v javnem sektorju

Še večji poudarek je treba dati aktivni politiki zaposlovanja mladih, s posebnim poudarkom na povečanju kakovosti zaposlitev mladih in mlajših odraslih, s strategijo zaposlovanja mladih, reformo vseh javnih institucij na način, da bo ta omogočala tudi zaposlovanje mladih v javni upravi (vendar ne na račun odpuščenja drugih družbenih skupin), uvedbo medgeneracijskih – mentorskih shem, z izboljšanjem programov podpore in pomoči za mlade ter krepitvijo prizadevanja za promocijo poklicnega in strokovnega usposabljanja. Predlagamo tudi, da izvedete obsežno kampanjo zaposlovanja mladih s pozivom k sodelovanju različnim deležnikom. Prav tako je izjemnega pomena, da se neaktivne in brezposelne mlade začne takoj ob nastopu brezposelnosti vključevati v ukrepe

aktivne politike zaposlovanja ter za doseg tega cilja, prične s takojšnjo implementacijo Programa Jamstvo za mlade. Implementacija tega programa bi morala biti prioriteta vsake vlade.

4. Nacionalni program za mladino

Na področju mladinskih politik predlagamo, da se v koalicijsko pogodbo umesti tudi zaveza koalicijskih partnerjev, da se bo implementacija Resolucije o Nacionalnem programu za mladino čim prej začela, da bo izvedbeni načrt Nacionalnega programa za mladino sprejet v najkrajšem možnem roku, da bodo mladi in mladinski sektor kot prioriteta ustrezno umeščeni v Operativni program 2014-2020 (OP) ter da bo oblikovan ustrezen nabor instrumentov na podlagi OP-ja.

5. Mladinski delavec

Ker si prizadevamo za čim prejšnjo uveljavitev že oblikovanega profila mladinskega delavca, ustrezno usposabljanje kandidatov za ta profil ter povezovanje pridobitve certifikata s sistemom nacionalnih poklicnih kvalifikacij, predlagamo, da opisano vsebino smiselno umestite v koalicijsko pogodbo. Predlagamo tudi, da oblikujete primerne ukrepe za podporo zaposlovanju mladinskih delavcev v nevladnem sektorju, predvsem v mladinskem sektorju, ki je kadrovsko izjemno podhranjen.

6. Sistem priznavanja neformalno pridobljenih kompetenc in delovnih izkušenj

Z namenom večje zaposljivosti ranljivih skupin na trgu dela, posebej mladih, vas pozivamo, da sistemsko uredite priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenih kompetenc in neformalno pridobljenih delovnih izkušenj, ki bo povezano tudi s formalnim izobraževalnim sistemom.

7. Razvoj mladinskega dela ter krepitev lokalnih in nacionalnih mladinskih struktur

Predlagamo, da se v koalicijski pogodbi zavzamete tudi za krepitev razvoja mladinskega dela in mladinske politike. Mladinske organizacije, ki delujejo v javnem interesu in zastopajo mnenje mladih v dialogu z odločevalci in drugimi deležniki, okrepite z večjim vključevanjem v pripravo in izvajanje politik, ki vplivajo na življenja mladih ter z zagotavljanjem nacionalnih in evropskih sredstev za podporo izvajanja programov, v skladu s cilji in prioriteta Nacionalnega programa za mladino, in njihovo delovanje. Pri tem ne smemo pozabiti na pomen nacionalnih krovnih mladinskih struktur, ki imajo pomembno vlogo pri vzpostavljanju in izvajanju vključevanja mladih v procese odločanja. Predlagamo, da za krepitev teh struktur zagotovite dodatne finančne vire v okviru evropskih in/ali nacionalnih sredstev, da preučite možnosti za vzpostavitev sistema soodločanja predstavnikov mladih in politike o vseh odločitvah, ki vplivajo na mlade po vzoru sistema, ki je vzpostavljen v okviru Sveta Evrope in vzpostavite sistem, ki bo takšno soodločanje tudi omogočal. Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi lokalni ravni, zato vas pozivamo, da to naredite tako s sistemskimi ukrepi (npr.: spodbude znotraj Zakona o lokalni samoupravi) kot tudi s finančnimi spodbudami, za razvoj mreže mladinskih centrov in lokalnih mladinskih svetov.

8. Ustrezne bivanjske razmere

Samostojno bivanje predstavlja eno ključnih točk osamosvajanja mladih, stanovanja pa so mladim finančno težko dostopna tako za nakup kot najem. Zaradi tega je za mlade potrebno najti učinkovito rešitev glede reševanja stanovanjskega problema in skupaj z bankami najti možnosti za stanovanjske kredite za mlade. V ta namen mora tudi država prevzeti poročstva za stanovanjske kredite, zagotoviti, možnosti najema vseh obstoječih stanovanj na trgu ter ustrezno urediti najemna razmerja in ponovno uvedbo subvencije za reševanja prvega stanovanjskega vprašanja za mlade. Opisana problematika in predlogi so na področju bivanjskih razmer izjemnega pomena za mlade in njihovo doseganje avtonomije ter zato ena izmed ključnih vsebin, ki bi morale biti vsebovane v koalicijski pogodbi.

9. Raziskovanje področja mladine in spremljanja učinkov Nacionalnega programa za mladino

Spremljanje učinkov pred kratkim sprejetega Nacionalnega programa za mladino ter položaja in vloge mladih v družbi preko analiz in raziskav se nam zdi ključnega pomena za evalvacijo izvajanja

mladinskih politik in politik za mlade, obenem pa takšen način delovanja do neke mere zagotavlja nadgradnjo obstoječih in boljšo pripravo novih politik. Na tak način bomo lahko skupaj izboljšali položaj mladih v družbi in omogočili razvoj mladinskega sektorja ter mladinskih politik.

10. Spodbujanje podjetnosti in inovativnosti med mladimi

Za ustvarjanje delovnih mest je izjemnega pomena tudi spodbujanje podjetnosti med mladimi, pri čemer mora biti osnova še vedno ustvarjanje pogojev za prehod v kvalitetno zaposlitev in ne prisilno usmerjanje v podjetništvo. Predlagamo, da sprejmete ukrepe za spodbujanje inovativnosti in podjetnosti med mladimi, tudi z razvojem novih oblik kot so crowdsourcing, coworking, crowdfunding ipd., omogočite vzpostavitev enotnega sistema spodbujanja podjetništva med mladimi v sodelovanju s strokovnjaki z različnih področij in z zasebnim sektorjem ter vzpostavite sklad za najboljše ideje mladih.

11. Ureditev visokega šolstva

Z zavedanjem, da na zaposlitvene možnosti in proces osamosvajanja mladih vpliva tudi izobrazba, predlagamo, da bo ena izmed prioriteten nalog koalicijskih partnerjev v novem mandatu tudi ureditev visokega šolstva, ki bo prednostno usmerjeno na študenta, kot ključnega subjekta v študijskem procesu. Visoko šolstvo mora temeljiti na kakovosti, dostopno mora biti vsem študentom pod enakimi pogoji, študente pa mora opremiti z vsemi relevantnimi znanji, ki so v pomoč pri iskanju prve zaposlitve. Pri slednjem je izjemnega pomena tudi uvedba praktičnega usposabljanja v vse študijske programe.

12. Medgeneracijsko sodelovanje

Medgeneracijsko sodelovanje predstavlja enega od temeljev vsake družbe. Zaradi tega predlagamo, da se v vaši pogodbi o sodelovanju obvezate tudi k spodbujanju razprav o družbeni pogodbi, (novem) dialogu med generacijami, vprašanju znižanja starostne meje volilnih udeležencev ipd.

Cilj glede mladih je jasen: Slovenija bo postala vzor EU glede reševanja problema brezposelnosti mladih in ustvarjanja pogojev za hitrejše doseganje avtonomije.

Za več informacij smo dosegljivi na e-naslovu svm@mss.si.

V upanju, da boste naše predloge v čim večji meri upoštevali, vas lepo pozdravljamo.

Predstavniki mladih v Svetu Vlade RS za mladino:

Miha Mohorko I.r.

predstavniki Mladinskega sveta Slovenije

Helena Harej I.r.

predstavnica mladinskih svetov lokalnih skupnosti

Nina Kušar I.r.

predstavnica nacionalnih mladinskih organizacij

Mitja Urbanc I.r.

predstavniki Študentske organizacije Slovenije

Sanja Leban Trojar, I.r.

po pooblastilu Dalie Cerovšek, predstavnice mladinskih organizacij v reprezentativnih sindikatih

Uroš Skrinar I.r.

predstavniki mladinskih centrov

Žiga Vavpotič I.r.

predstavniki drugih nevladnih organizacij, ki delujejo na področju mladine